

STORTINGET

Representantforslag 142 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Stian Storbukås, Finn Krokeide, Anette Carnarius Elseth og Jon Engen-Helgheim

Dokument 8:142 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Stian Storbukås, Finn Krokeide, Anette Carnarius Elseth og Jon Engen-Helgheim om mer effektiv kamp mot organisert bedrageri og registerkriminalitet

Til Stortinget

Bakgrunn

Økonomisk kriminalitet og såkalt registerkriminalitet er en underkommunisert, men vesentlig del av finansieringen av kriminelle nettverk. Gjennom svindel og identitetstyveri utnytter kriminelle nettverk blant annet A-ordningen, mva.-refusjoner, velferdsordninger og lånesystemer for å innhente store pengebeløp.

Pengene som hentes inn, er med på å finansiere den stadig grovere og mer voldelige organiserte gjengkriminaliteten. Svindelen er rettet både mot private og mot offentlige virksomheter som Skatteetaten og Nav, der overføringer ender i hendene på kriminelle nettverk.

Det er lite informasjon knyttet til omfanget av den økonomiske kriminaliteten i Norge. Samfunnsøkonomisk Analyse gjorde i 2019 en beregning av de samfunnsøkonomiske kostnadene av kriminalitet som helhet, med et anslag på 144 mrd. kroner.

Tall fra svensk politi anslår at den kriminelle økonomien i Sverige utgjør rundt 150 mrd. kroner. Svenske beregninger sier at fortjenesten på velferdsbedragerier nå anslås å være tre ganger så stor som fortjenesten fra hele narkoomsetningen i Sverige.

Deling av informasjon i sanntid er oppskriften. Det klart mest effektive er å sørge for at pengene ikke går ut.

Oslo politidistrikt startet i 2025 et pilotprosjekt for informasjonsdeling mellom politiet, Skatteetaten, Nav og finansnæringen som partene anser som svært vellykket. Medio oktober 2025 viser beregninger at de har avverget 183 mill. kroner i utbetalinger, bare ved å dele informasjon.

Det kommer gjerne 15 til 20 lånesøknader på en misbrukt identitet til mange ulike banker. Da blir det ikke hensiktsmessig at ikke bankene kan lagre informasjon om identiteter som misbrukes til låneopptak.

Politiet er tydelige på at man må få på plass et mer strukturert samarbeid for informasjonsdeling mellom både offentlige etater og de private. Det er det aller viktigste tiltaket.

Behovet for raske og effektive tiltak er stort. I Dagens Næringsliv lørdag 1. november 2025 uttalte leder for Felles enhet for etterretning og etterforskning, Oslo politidistrikt, Grete Lien Metlid, at det hun frykter mest rundt økonomisk kriminalitet, er at det blir brukt «ufattelig lang tid på å sette i gang nødvendige tiltak».

På grunn av personvern hensyn er det begrenset informasjonsdeling mellom etater, bankene og næringslivet. Ofte ser man tilfeller av at bankene ikke lagrer informasjon de får fra politiet om kriminelle, fordi de kriminelle selv ikke er kunder av banken. Konsekvensen av den mangelfulle informasjonsdelingen er at bankene i mindre grad får avdekket og avverget svindelforsøk der identiteter misbrukes for låneopptak.

Regjeringen sendte i september 2025 ut et forslag til endringer i finansforetaksforskriften på høring. Behovet for rask innføring av et regelverk knyttet til taushetsplikt som viser hvilke plikter og muligheter finansforetakene har for utlevering av opplysninger til andre fi-

nansforetak og myndigheter, er stort. Det er derfor viktig at Stortinget raskt kan ta stilling til et nytt regelverk, for å stanse det store omfanget av svindel som finansforetakene opplever.

Justis- og beredskapsdepartementet har også sendt ut et forslag om endringer i politiregisterforskriften på høring. Hensikten med forslaget til endringer er å tydeliggjøre rekkevidden av politiets adgang til å dele opplysninger med banker og finansinstitusjoner i arbeidet med å bekjempe økonomisk kriminalitet. Til tross for at høringen var avsluttet i juni 2025, er det ikke kommet på plass noen endringer.

Det er positivt at regjeringen har avholdt og igangsatt høringer og utforming av politikk på området. Det er derimot en stor utfordring at ikke myndighetene klarer å iverksette tilstrekkelige tiltak raskt nok. Samtidig som økonomisk kriminalitet og bedrageri har utviklet seg som en stadig større kriminalitetsform, har tiltakene ikke klart å følge utviklingen.

I 2019 ble det gjennomført en områdegjennomgang av ID-forvaltningen, der det ble påpekt flere sikkerhetshull. Manglende eller svak ID-kontroll i forbindelse med utstedelse av eID ble påpekt som en trussel med potensial for misbruk i stor skala. Et annet sikkerhetshull det ble vist til, er at ID-bevis kan brukes som en døråpner til nye og sterkere ID-bevis, og for å motta offentlige tjenester og ytelser.

Ressurssituasjonen i politiet er presset, og behovet for både rekruttering og økte ressurser er stor, særlig innen bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Både begrenset kompetanse og verktøy er med på å skape manglende kontroll.

Behovet for styrket beskyttelse av informasjonsregistre er stort, og økt bruk av biometri kan være en effektiv måte å øke sikkerheten på. Bruk av biometri for identifikasjon når det tilføres opplysninger i offentlige registre som eksempelvis Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret), er et velegnet grep for å styrke registrenes informasjonsverdi og redusere muligheten for at registrene misbrukes til å begå kriminalitet.

I dag kan en stjålet identitet føre til svindel av store summer over kort tid. De som blir svindlet, utfører som regel kredittsjekk, og svindelen kunne blitt stanset dersom personen som har blitt frastjålet sin ID, hadde fått elektronisk varsel og måtte godkjenne kredittsjekken før den ble utført.

Målstyring og evaluering er helt sentralt for å kartlegge arbeidet med kampen mot økonomisk kriminalitet. Det er nødvendig at det opprettes en målstyring der politiet måles på avvergede svindelforsøk.

Økonomisk kriminalitet er en kriminalitetstype hvor samarbeid på tvers av etater og sektorer, og mellom offentlige instanser og det private næringsliv, er av særlig stor betydning for en effektiv kriminalitetsbekjempelse. I dag er det lite infrastruktur for informa-

sjonsdeling på tvers av private aktører, det offentlige og politiet. Forslagsstillerne mener derfor det bør opprettes et etterretningsdelingssenter der politiet, Nav, finansinstitusjoner og andre relevante aktører kan dele informasjon om pågående svindelforsøk.

Høsten 2025 meldte Riksrevisjonen at Skatteetaten ikke etterlever økonomireglementets bestemmelser om å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet. Antallet meldingskontroller i Skatteetaten har falt fra 15 803 i 2013 til 6 345 i 2024, en nedgang på 60 prosent. Andelen avgiftspliktige som kontrolleres, har stupt fra 4,5 prosent til 1,6 prosent i samme periode. Dagens Næringsliv har i en rekke artikler avdekket hvordan kriminelle svindler til seg milliarder av kroner ved å jukse på mva.-refusjonen. Det er prekært å stramme inn slik at kriminelle ikke lenger skal ha fritt spillerom til å svindle til seg store summer.

Gjennom kunstig intelligens (KI) har man i dag store muligheter til å gjenkjenne mønstre, se sammenhenger og likheter. En satsning på økt bruk av KI i etterforskning og etterretning vil kunne være med på å avdekke flere svindelforsøk, og avlaste en allerede presset ressurssituasjon i politiet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen raskt legge frem forslag til endringer i finansforetaksloven og -forskriften for å gjøre det enklere å dele opplysninger mellom aktører som Skatteetaten, Nav og finansnæringen for å avverge svindelforsøk.
2. Stortinget ber regjeringen opprette målstyring der politiet måles på avvergede svindelforsøk.
3. Stortinget ber regjeringen opprette et etterretningsdelingssenter der politiet, Nav, finansinstitusjoner og andre relevante aktører kan dele informasjon om pågående svindelforsøk.
4. Stortinget ber regjeringen undersøke muligheten for å ta i bruk kunstig intelligens til å gjenkjenne mønstre i pågående svindelforsøk og bidra til rask og effektiv informasjonsdeling, spesielt med tanke på registerkriminalitet knyttet til tillitsbaserte ordninger som A-ordningen, mva.-refusjon og lånesystemer.
5. Stortinget ber regjeringen raskt legge frem forslag som sikrer at bankene kan lagre informasjon om identiteter som misbrukes til låneopptak.
6. Stortinget ber regjeringen styrke påtalemyndighetene, så de har nok kraft til å håndtere dagens økning i organisert kriminalitet.

7. Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med elektronisk varsel ved kredittsjekk som må godkjennes av vedkommende som skal kredittsjekkes, for å stanse pågående svindelforsøk.
8. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til å forbedre kontrollrutinene for mva.-refusjon og sørge for at det er tilstrekkelig med ressurser for å sikre at kontrollarbeidet er tilfredsstillende.

3. mars 2026

Stian Storbukås

Finn Krokeide

Anette Carnarius Elseth

Jon Engen-Helgheim

